ਮਹਾਂਨਗਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨਾਈਗਮ ਲਿਮਟਿਡ

ਬਨਾਮ

ਟਾਟਾ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ No.1766/2019)

27 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਾਰੀਮਨ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਸਾਰਨ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872-ਐਸ. ਐਸ. 74 ਅਤੇ 70-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜਾ ਜਿੱਥੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਯੂ/ਐਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ 70 ਜਦੋਂ ਖਰੀਦ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਤੱਕ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖਤਮ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਖਰੀਦ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ। 2,15,25,512/--12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਰਕ ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਰ' ਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਕਾਏ ਤੋਂ ਰਕਮ ਨੂੰ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। 2>, 83,181/- (12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੁਕਸਾਨ) ਰੁਪਏ ਤੋਂ। 1,10,57,268/--ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆਃ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਐੱਸ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 74 – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ-ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ

ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ-ਭਾਰਤੀ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਐਕਟ, 1997।.

ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਸੈਕਸ਼ਨ 70 ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, "ਕੁਝ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਭਾਗ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਧਾਰਾ 69 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਉਸ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 71 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੁਬਾਰਾ, ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਦਾ ਖੋਜਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਾਲ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 70 ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 2] [890-F-H; 891-A-B]

1.2 ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ VI ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ"। [ਪੈਰਾ 10] [895-ਬੀ]

1.3 ਟੀ. ਡੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਟੀ. ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪਲਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਟੀ. ਡੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਟੀ. ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 13,14] [897-ਜੀ-ਐਚ; 898-ਏ-ਬੀ]

ਮੋਸੇਲ ਸੋਲੋਮਨ ਬਨਾਮ ਮਾਰਟਿਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਆਈ. ਐੱਲ. ਆਰ. (1935) 62 ਕੈਲ 612; ਕਨ੍ਹੈਯਾਲਾਲ ਬਿਸੰਦਯਾਲ ਭਿਵਾਪੁਰਕਰ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਚੰਦਜੀ ਹਮੀਰਮਲਜੀ ਸਿਸੋਦੀਆ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1947 ਨਾਗ 84; ਅਲੋਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ। ਭਾਰਤ ਸੰਘ [1960] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 793; ਮੁਲਾਮਚੰਦ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਪੀ. [1968] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 214; ਉੜੀਸਾ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਇਨਫਰਾਸਟਰੱਕਚਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ। ਮੈਸਕੋ ਕਲਿੰਗਾ ਸਟੀਲ ਲਿਮਟਿਡ (2017) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 86; ਕੈਲਾਸ਼ ਨਾਥ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ. (2015) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 136: [2015] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 627- ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(1935) 62 ਕੈਲ 612।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 3
ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1947 ਨਾਗ 84।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 4
[1960] 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 793	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।	ਪੈਰਾ 5।
। [1968] 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 214।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 6
(2017) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 86	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।	ਪੈਰਾ 7
[2015] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 627	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।	ਪੈਰਾਂ 11

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ No.1766 /2019.

ਟੈਲੀਕਾਮ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ 2012 ਦੇ TP No.465 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 25.06.2018 ਤੋਂ।

ਸੁਮਿਤ ਚੰਦਰ, ਸ਼ਗੁਫਾ ਸਲੀਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰਿਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਆਰ. ਐੱਫ. ਨਾਰੀਮਨ, ਜੇ. 1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਭਾਰਤੀ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਰੈਗੂਲੇਟਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਐਕਟ, 1997 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮਹਾਨਗਰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਨਿਗਮ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਟਾਟਾ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ["ਟੀ. ਡੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਟੀ".] ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ, ਆਈ. ਐੱਨ. ਆਰ. 1,10,57,268/- ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਹੈ। ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਕਾਏ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਤੀ 01.10.2008 ਦਾ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈਃ

" 4.ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਕੋਪ

XXX। XX। XXX

IV. ਐੱਸਟੀਐੱਮ-1 ਉੱਤੇ ਬੈਂਡਵਿਡਥ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦਿੱਲੀ (ਕਿਦਵਈ ਭਵਨ ਅਤੇ ਨਹਿਰੂ ਪਲੇਸ) ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ (ਫਾਉਂਟੇਨ ਹੈੱਡ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾ ਦੇਵੀ) ਵਿੱਚ ਐੱਮਟੀਐੱਨਐੱਲ ਸਾਈਟਾਂ/ਸਥਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਬੈਂਡਵਿਡਥ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਆਪਟੀਕਲ/ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਕਨਵਰਟਰ, ਕੇਬਲ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ/ਸਾੱਫਟਵੇਅਰ ਆਦਿ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੋਲੀਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਫ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। "

XXX। XXX। XX

" 8. ਡਿਲਿਵਰੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(i) ਬੈਂਡਵਿਡਥ ਲਈ ਭੌਤਿਕ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। " ਇਸ ਖਰੀਦ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ' ਤੇ ਟੀ. ਡੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਟੀ. ਨੇ ਕਿਹਾਃ

“ 25. ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਕਿਸ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੀ. ਓ. ਦੇ ਪੈਰਾ 4 (iv) ਅਨੁਸਾਰ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਤੱਕ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦਸੰਬਰ 2008 ਤੱਕ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ 11.01.2011 ਉੱਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ/ਅਹਾਤੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਲ 2009 ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਇਕਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ 01.06.2010 ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਈਮੇਲਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਰੁਖ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਿਤੀ 01.06.2010 ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ' ਏ 'ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੰਬਈ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦਾ

26. ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮੁੰਬਈ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਤੱਕ ਸੰਪਰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਘਟਾ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਪੀ. ਓ. ਦੇ ਪੈਰਾ 4 (iv) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਕੇ ਬਚਾਇਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 16.2 ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੋਰਾਂ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਵੱਲੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਡਿਫਾਲਟ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ/ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਆਖਰੀ ਮੀਲ ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤੇ (ਪੀ. ਓ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 16.2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16.2 (ਸੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਬਿਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ Rs.25,83,181/- ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਰਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕਪਾਸੜ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਾਰਕ ਫਾਈਬਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਰ' ਤੇ ਕਿਰਾਇਆ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ (ਪੀ. ਓ.) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੇ ਇਕਪਾਸੜ ਕੰਮ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

XXX। XXX। XX

28. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਿਰਫ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਮੂਲ ਰਕਮ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਰੁਪਏ 1,10,57,268-Rs.25,83,181 = Rs.84,74,087/- ਹੋਵੇਗੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ Rs.66,33,414/- ਤੱਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਗਣਨਾ ਅਨੁਲਗ ਪੀ-14 ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਟੌਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਮਝੌਤੇ (ਪੀ. ਓ.) ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ 18 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 74,087/- ਦੀ ਮੂਲ ਰਕਮ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ/ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ”

2. ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਾਫ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ

ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ("ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ") ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

" 70. ਗੈਰ-ਮੁਫ਼ਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। — ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। "

ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਸਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ"। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਭਾਗ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਧਾਰਾ 68 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਪਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਧਾਰਾ 69 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੌਣ, ਏ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੋ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 71 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦੁਬਾਰਾ, ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਲ ਦਾ ਖੋਜਕਰਤਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਲੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਲ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 72 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 70 ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ।

3. ਮੋਸੇਲ ਸੋਲੋਮਨ ਬਨਾਮ ਮਾਰਟਿਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਆਈ. ਐੱਲ. ਆਰ. (1935) 62 ਕੈਲ 612 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵਾਂ ਜੱਜਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਫੈਸਲਾ ਆਇਆ ਕਿ ਕੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਰਟ-ਵਿਲੀਅਮਜ਼, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾਃ

“ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਅਤੇ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਏਜੰਟ ਦੀਆਂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਉਪਾਅ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਗੱਲ' ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

(ਸਫ਼ਾ 619 ਉੱਤੇ)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੈਕ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾਃ

“ਅਪੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 70 ਦੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕੁਝ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜੋੜ੍ਹਣਾ" ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ”

4.ਕਨ੍ਹੈਯਾਲਾਲ ਬਿਸੰਦਯਾਲ ਭਿਵਾਪੁਰਕਰ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਚੰਦਜੀ ਹਮੀਰਮਲਜੀ ਸਿਸੋਦੀਆ, ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1947 ਨਾਗ 84 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਹਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕੰਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 188/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਮਾਊਂਟ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਤੀਆਬਿੰਦ ਨੂੰ

ਹਟਾਉਣਾ। ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਈ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਨੇ ਕਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਇਹ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 68 ਅਤੇ 70 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ

" 10. ਦਲੀਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 68 ਅਤੇ 70, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਦਰਅਸਲ ਧਾਰਾ 68, ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਾਂ "ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ", ਭਾਵ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇੰਦਰਚੰਦ ਜੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ' ਤੇ ਮਾਊਂਟ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ। ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਪਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਲਾਭ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇ ਪਤਨੀ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਪਦਾਰਥਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। "

5. ਅਲੋਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ v. ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1960) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 793, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਿਸ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ

"..... ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘਿਓ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ, ਏਜੰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤਹਿਤ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਚੈਟਰਜੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ ਏਜੰਟ ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦਰਾਂ' ਤੇ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਏ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਦੀ

ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਆਂਟਮ ਮੈਰਿਟ ਪਰ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਰਤ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹਟਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸ਼ਰਤ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਸਫ਼ਾ 809 ਉੱਤੇ)

6. ਮੁਲਾਮਚੰਦ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਪੀ. ਰਾਜ (1968) 3 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 214 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 175 (3) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਠੇਕੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਜਾਂ ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

"..... ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 70 ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜ੍ਹਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜ੍ਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 70 ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪਹੁੰਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 70 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉੱਤੇ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਾਰ ਕਿਸੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਤਸ਼ੱਦਦ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਅਰਥਾਤ ਅਰਧ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਬਹਾਲੀ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

(pp. 221-222 ਉੱਤੇ)

। 7. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉੜੀਸਾ ਸਨਅਤੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਾਸ ਨਿਗਮ। ਵੀ. ਮੈਸਕੋ ਕਲਿੰਗਾ ਸਟੀਲ ਲਿਮਟਿਡ, (2017) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 86 ਪੈਰਾ 21 ਉੱਤੇ।

8. ਦਰਅਸਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 73 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

“ 73. ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ. — ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਉਸ ਧਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜਾ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ। — ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਡਿਫਾਲਟ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਹੀ ਮੁਆਵਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜਿਆ ਸੀ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਗੈਰ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਅਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ”

9. ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ

ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਪੈਰਾ 1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਸੂਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 73 ਦੇ ਪੈਰਾ 3 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਦਰਅਸਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਇ VI ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ "ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ" ਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 74 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈਃ

“ 74. ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। — ਜਦੋਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਕਮ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਧਿਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਲਈ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਡਿਫਾਲਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵਧੇ ਹੋਏ ਵਿਆਜ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ. —ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਜ਼ਮਾਨਤ-ਬੰਧਨ, ਮਾਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲਿਖਤ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਕਰਤੱਵ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕੋਈ ਬਾਂਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਪੂਰੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋਵੇ। ”

11. ਕੈਲਾਸ਼ ਨਾਥ ਐਸੋਸੀਏਟਸ ਬਨਾਮ ਡੀ. ਡੀ. ਏ., (2015) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 136, ਧਾਰਾ 74 ਉੱਤੇ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“ 43. ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 74 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ

43.1. ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਿਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦਾ ਅਸਲ ਪੂਰਵ-ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਰਕਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉੱਚ ਸੀਮਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਦਾਲਤ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। 43.2. ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ' ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

43.3. ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

। 43.4. ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਹੈ।

43.5. ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

43.6. "ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਜਾਂ ਅਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ, ਜੇ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

12. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 16.2 ਤੋਂ 16.4 ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨਃ

" 16.2 (ਏ) **<u>ਸਟੋਰਾਂ ਦੀ ਸਪੁਰਦਗੀ ਲਈਃ</u>**

ਜੇ ਸਪਲਾਇਰ ਡਿਲਿਵਰੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਟੋਰ/ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖੇਪ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 0.50% ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 10 (ਟੀ. ਈ. ਐੱਨ.) ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ 0.7% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਹੋਰ ਦਸ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ। ਪੈਕੇਜ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਪਲਾਈ ਦੇ ਦੇਰੀ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਪੈਕੇਜ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਉੱਤੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐੱਲ/ਡੀ ਚਾਰਜ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਸਪਲਾਈ ਵਧਾਈ ਗਈ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਕਿਊ. ਏ. ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਟੋਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਊ. ਏ. ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਐਲ. ਡੀ. ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

16.2 (ਅ) **<u>ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ</u>**

ਜੇਕਰ ਸਪਲਾਇਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ 10 (ਟੀ. ਈ. ਐੱਨ.) ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 0.5% ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਰੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ 0.7% ਹੋਰ 10 (ਟੀ. ਈ. ਐੱਨ.) ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਦੇਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ/ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਐੱਲ. ਡੀ. ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

16.2 (ਸੀ). ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਧਾਰਾ 16.2 (ਏ) ਅਤੇ 16.2 (ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਰਲ ਨੁਕਸਾਨ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਡੀ. ਪੀ. ਵਿੱਚ 20 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

16.3. ਖੰਡ 16.2 (ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਉਹਨਾਂ ਅਵਧੀਆਂ (ਪੀਰੀਅਡਾਂ) ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉੱਪਰ ਧਾਰਾ 16.2 (ਬੀ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਲ. ਡੀ. ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

16.4. ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਪਲਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

" 13. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 25 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਅੰਕੜਾ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿਸਪਲਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਕਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

14. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਟੀ. ਡੀ. ਐੱਸ. ਏ. ਟੀ. ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate